

Skutočný G. K. Chesterton (a Belloc) – politicky nekorektný, radikálny, nepohodlný

Branislav Michalka

10. septembra 2021 ✚ Kultúra

G. K. Chesterton

zdroj: Flickr

Len nie celú pravdu

Osobnosť G. K. Chestertona môže poslúžiť ako jeden z ďalších príkladov skutočnosti, že verejná osobnosť, a predovšetkým jej dielo, sa stávajú majetkom každého, kto naberie trochu odvahy a prihlási sa k nim. Často to nemusí byť niekto podrobne oboznámený s dielom a životom autora. Stačí, pokiaľ si prečíta v populárnom médiu informáciu, už ideologicky predžutú, o tom, akým bol nejaký matador pera, štetca, sláka či kamery veľkým priateľom jeho vyvolenej ideológie, a vzápätí nasledujú prejavy sympatie a stotožnenia sa s danou osobnosťou. Neznalosť textov, či vývoja myslenia obdivovaného matadora väčšinou takémuto nadšenému „znalcovi“ nezabránia, aby predžutú ideologickú informáciu ďalej nepapagájoval.

Pre rôznych vyznávačov liberálnej demokracie z radov katolíkov bola celé desaťročia postava G. K. Chestertona, ako aj postava jeho verného ideového dvojčaťa (či skôr mentora) Hilaira Belloca, symbolom duchovného zmierenia katolicizmu a liberálnej demokracie. Tak to aspoň prezentovali. Rôzne Chestertonove, evidentne konzervatívne a politicky nekorektné postoje, boli v interpretácii jeho liberálnych a demokratických apologétov, najprv tolerované s tým nutným ospravedlnením, že autor predstavuje opozitum voči štandardnému spojeniu katolicizmu a antiliberálneho konzervativizmu 19. a prvej polovice 20. storočia, hlavne svojím celkovým zameraním a teda drobné detaily a chybičky sa nutne musia, vzhľadom k dobe, vyskytnúť.

V duchu českého spisovateľa Karla Čapka, obdivovateľa Chestertonovho štýlu (nie však náboženstva), sa z anglického spisovateľa vyrábal bodrý, veselý a optimistický obdivovateľ liberálnej demokracie priam masarykovského typu, pričom sa prehliadali tie trendy v jeho myslení, ktoré boli voči tomuto obrazu v striktnnej opozícii. Neskôr, v čase rozvinutej povojnovej liberálnej demokracie, sa už pristúpilo k starému

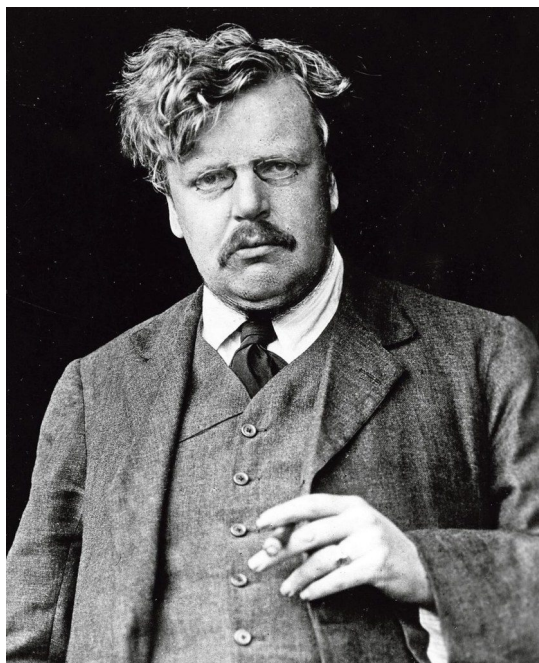
dobrému tutlaniu a zamlčivaniu. Vznikol veľmi nereálny, ale o to používanější obraz Chestertona aj Belloc, ktorí údajne v akomsi podivnom predstihu pred ostatnými katolíckymi apologétmi, anticipovali demokratický a tolerantný „pokoncilový vývoj“.

Blahoslavený Chesterton?

Studená sprcha reality, ktorá napršala do tohto ideologického válova, nakoniec prišla v roku 2019, a to z vodovodu, od ktorého nikto tento výron nečakal. Priaznivci Chestertona sa totiž dlhodobo usilovali o začatie kauzy jeho beatifikácie a skutočne, nakoniec sa im ju podarilo naštartovať.

Kampaň sprevádzali optimistické články z pier rôznych nadšencov, ktorí videli v povýšení Chestertona, okrem iného aj potvrdenie väčšieho vplyvu laikov v Cirkvi. Lenže v októbri 2019 prišlo zrazu vytriezvenie v podobe zamietnutia kauzy. Biskup Peter Doyle z Northamptonu po mesiacoch vyšetrovania a zvažovania oznámil, že v kauze sa nedá pokračovať: *„Som si veľmi dobre vedomý oddanosti voči G. K. Chestertonovi v mnohých častiach sveta a jeho inšpiratívneho vplyvu na toľkých ľudí a preto je ťažké oznámiť záver, ku ktorému som dospel.“* Záver bol taký, že ako miestny biskup nemôže podporiť kauzu beatifikácie, pričom ako jednu z príčin uvádzal Chestertonov údajný antisemitizmus.

Informácia, že Chesterton bol antisemita, potvrdená biskupom, o ktorého progresívnosti vzhľadom na zamietnutie kauzy nie je nutné pochybovať, výrazne narúša obraz tolerantného a korpulentného ctiteľa liberálnej demokracie, ktorý šíрили niektorí jeho ctitelia, možno aj v nádeji, že ak sa prispôsobia svetu, tak svet vezme na milosť ich protežanta. Nestalo sa však, a pre nás je to jednak poučením, že so svetom sa nevyjednáva a po druhé, že žiadna kamufláž nie je dostatočná na zakrytie pravdy.

G. K. Chesterton

zdroj: Flickr

Chesterton antisemita?

Predstava katolíka-antisemitu je samozrejme komická už z podstaty. Pokiaľ sa niekto každý deň modlí k Panne Márii, ktorá bola židovského pôvodu, k sv. Pavlovi, sv. Petrovi a ďalším najvýznamnejším katolíkom židovského pôvodu a dokonca verí, že Boží Syn na seba vzal telo, ktoré biologicky pochádzalo zo židovského

rodokmeňa, tak je len veľmi ťažké uveriť, že pociťuje nenávisť voči židovskej, alebo dokonca semitskej rase. Tak to bolo samozrejme aj s Chestertonom a je to tak aj s každým katolíkom, hodným tohto pomenovania.

Iná vec samozrejme je, či má niekto kritický postoj k sociálnej, filozofickej, kultúrnej a ekonomickej úlohe moderných Židov v spoločnosti, čo bol presne postoj Chestertona a jeho kamaráta Bellocu. Kontinuálna kritika úlohy moderných židovských kruhov v industriálnej a kapitalistickej spoločnosti bola trvalou súčasťou Chestertonových (aj Bellocových) beletristických a apologetických prác. V *Krátkych dejinách Anglicka* sa Chesterton pozitívne vyjadruje o anglickom kráľovi Eduardovi I., ktorý prikázal Židom v stredoveku opustiť Britské ostrovy. Tohto kráľa nazýva „*láskavý otec svojho ľudu*“.

Chesterton sa zastával francúzskych pravicových kruhov počas Dreyfusovej aféry a veril v Dreyfusovu vinu aj po revízii jeho procesu. Tento dreyfusovský motív sa nakoniec premietol aj do jednej z poviedok o pátrovi Brownovi. Postavy židovského pôvodu (ako aj orientálneho všeobecne) v týchto poviedkach predstavujú nositeľov modernizmu, popierania kresťanského smerovania európskej kultúry a exponentov deštruktívneho industrializmu, ktorý ničí anglický roľnícky stav, zvyšky stredovekého kultúrneho dedičstva a osvojuje si okamžite všetko kozmopolitné. Stačí sa začítať, najlepšie do starých vydaní, pretože pri dnešnej bezostyšnosti liberálnych prechmatov nie je isté, že nové preklady vychádzajú bez cenzorských a korigujúcich zásahov. Každopádne obraz Chestertona ako proroka moderného a tolerantného katolicizmu, je tým odsunutý do ríše bájí a rozprávok.

Chesterton nacionalista

Z horeuvedenej averzie k orientálnej kultúre vo všeobecnosti ako aj k orientálcom prichádzajúcim na Britské ostrovy v rámci imperiálnej rotácie kádrov, sa dá ľahko domyslieť a následne v dielach dohľadať, Chestertonov nacionalizmus. Ako vášnivý obhajca stredoveku a katolicizmu neustále kritizoval orientálny vplyv v modernej spoločnosti a to tak v intelektuálno-kultúrnej podobe, ako aj personálnej. Povedané po lopate: vadili mu cudzinci orientálneho pôvodu, ich prítomnosť v Anglicku, ich kultúra aj ich filozofia. Dej románu *Lietajúca krčma* sa napríklad krúti okolo fiktívnej moslimskej invázie do Británie, ktorú podporuje zradný lord, a ktorá končí porážkou moslimov. Poviedky o pátrovi Brownovi sú týmito motívmi presiaknuté skrz-naskrz. Orientálni fakíri, guruovia, obchodníci či podvodníci, majú neustále čosi dočinenia s pátrom Brownom a zločinom.

Chesterton nebol len kultúrny xenofób, ale aj skutočný a dôsledný nacionalista, ktorý obhajoval partikulárnosť národného života, a to aj na úkor britského impéria. Bol zástancom koncepcie tzv. „Small England“, čiže malého Anglicka, v ktorom by žili len Angličania, pričom by Británia opustila nielen impérium, ale aj Škótsko a samozrejme aj Chestertonovo obľúbené, katolícke Írsko. Jeho ideálom bolo Anglicko v takej podobe, ako ju zachovali stredoveké dejiny: katolícke a etnicky homogénne. Jeho výrok z knihy *Heretici*: „*Nikdy nikto nepovažoval Angličanov za chladných dovtedy, kým nám nezačali vládnuť Američania, Škóti a Židia*“, dostatočne dokresľujú jeho, dnes už politicky nekorektný, nacionalizmus. Nie je zaiste náhodou, že zakladateľom a prvým predsedom hnutia *National Front* v 50. rokoch, ktoré si neskôr vyslúžilo nálepku extrémizmu, bol práve Chestertonov bratanec. Prostredie, ktoré ich formovalo, bolo zaiste veľmi podobné. O ideovej homogenosti tohto prostredia svedčí aj osoba Chestertonovho brata Cecila, vtedy slávneho, ale dnes už takmer neznámeho novinára, ktorý konvertoval na katolicizmus prvý (1912) a s Bellocom bol pravdepodobne ešte viac zrozumený ako Gilbert. On bol vlastne

hlavným ideológom distribucionistického hnutia, ako to neskôr potvrdila aj jeho manželka, spisovateľka Ada E. Chestertonová a len smrť na následky zranenia v I. svetovej vojne, mu zabránila v završení tejto práce.

Hilaire Belloc

zdroj: Picryl

Chesterton demokrat?

Tvrdenia o Chestertonovi ako o skalnom demokratovi narážajú na dve prekážky. Jednou je veľmi voľná a hmlistá interpretácia tohto pojmu v dobovej aj súčasnej literatúre a druhou je jeho neskrývaný obdiv k dejinným postavám, ktoré vykazovali evidentné nedemokratické rysy.

Pojem demokracie sa v 19. a začiatkom 20. storočia často zamieňal s pojmom demokratizmu. Kým prvý predstavuje určitý politický systém, aj keď rovnako hmlistý sám o sebe ako jeho interpretácie, tak druhý hovorí o určitom sociálnom postoji k pospolitému ľudu, pričom znakmi tohto postoja sú družnosť s ľudom, nevyvyšovanie sa nad neho, načúvanie jeho túžbam, sociálna a ekonomická ústretovosť (v Chestertonovom a Bellocovom prípade sformulovaná do koncepcie *distributivizmu*) a podobne.

Po prečítaní väčšiny Chestertonovho diela, vezmúc do úvahy aj vývoj jeho myslenia po konverzii na katolicizmus, môže čitateľ konštatovať, že bol skôr zástancom demokratizmu ako demokracie. Samozrejme, zmätok zvyšoval aj samotný Chesterton veľmi voľným manipulovaním s pojmami. Demokraciu videl aj v stredovekom stavovskom usporiadaní, inde zas demokraciu zamieňa so slobodou prejavu, ktorá s demokraciou principiálne a geneticky nesúvisí, alebo ju zamieňa s distributivistickými požiadavkami, na čo najširšie uplatnenie súkromného vlastníctva medzi ľuďmi. Predstava súčasného rovnostárskeho, multikultúrneho, pansexuálneho, protikresťanského a environmentalistického režimu, ktorý je reálnym naplnením pojmu demokracie, sa v jeho knihách vôbec nenachádza.

Druhou prekážkou toho, aby čitateľ oboznámený s Chestertonovým dielom mohol súhlasiť s jeho označením za demokrata, je jeho obdiv k postavám akou bol Napoleon (viď román *Napoleon z Notting Hillu*), ktorého sochu mal on, aj Belloc na krbovej rímse, postavám stredovekých križiakov a bojovníkov proti heretikom a v konečnom dôsledku aj jeho mladícky obdiv k postavám – aktérom Francúzskej revolúcie, u ktorých obdivoval práve tie rysy, ktoré sú v rozpore so súčasným politickým konceptom – radikalizmus, násilie a militarizmus. Navyše, krkolomne interpretované ako síce pomýlený, ale úprimný návrat

k stredovekým cnostiam, spred protestantskej revolúcie.

Odhladnuc od všetkého čo písal či nepísal v mladosti, faktom zostáva, že Chesterton sa stal po I. svetovej vojne obhajcom monarchizmu, skorigoval značne svoje postoje o anglickej národnej šľachte v jej prospech a bol ochotný podporovať dokonca Mussoliniho vládu v Taliansku, ako tú najlepšiu pre Talianov. To je každopádne trochu čudná podoba liberálnej demokracie. Jeho priateľ Belloc, ktorý bol v podstate vždy o krok vo vývoji pred ním, ho postupne priviedol k obhajobe všetkého konzervatívneho a katolíckeho, a k pretransformovaniu mladického radikalizmu, koketujúceho niekedy s revolučnými trendmi, na radikalizmus odporu voči modernému svetu. Sám Belloc skončil (viď napríklad jeho životopis kardinála Richelieua) ako obhajca Svätej rímskej ríše a katolíckych Habsburgovcov, plačúci za stredovekou Európou.

Popierači pokroku

Už len takto v krátkosti naznačené východiská myslenia, ich následný vývoj a zavŕšenie u Chestertona a Belloc, svedčia o tom, že sú v zásadnom rozpore s tým, čo nám je predkladané ako liberálna demokracia za posledných cca 100 rokov. Nehovoriac o tom, že pokiaľ by Chesterton nejakým nedopatrením vstal dnes z hrobu a uvidel by LGBT propagandu, inváziu migrantov, feministické šialenstvo, potratovú genocídu, „Novú zelenú Európu“, kresťansko-demokratické liberálne prostituovanie, rozklad Cirkvi a všeobecnú degeneráciu, tak by začal hlásať (a možno v záchvate zúfalstva – keďže by dostal dávku naraz, a nie ako my salámovou neomarxistickou metódou – aj konať) také veci, že by politológovia museli pozmetať všetky synonymá extrémizmu na kopu, aby ho mohli v pokrokových médiách patrične ohodnotiť.

Preto je krajne odpudzujúce, pokiaľ sa niekto z kruhov, ktoré participujú na modernej liberálno-demokratickej deštrukcii kresťanskej Európy, odvažuje poslúžiť si menami tých, ktorí práve proti tomuto deštruktívnemu smerovaniu bojovali takmer celý život. A preto ani nie je žiadnou veľkou tragédiou, že cirkevní predstavitelia, ktorých hlavná úloha dnes, zdá sa, spočíva v presadzovaní toho, čím Chesterton s Bellocom pohrdali, zamietajú kauzu Chestertonovej beatifikácie, zdôvodňujúc to banálnym politicko-korektným dôvodom. Je to skôr vyznamenanie.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/skutocny-g-k-chesterton-a-belloc-politicky-nekorektny-radikalny-nepohodlny/>